

ŘÍJEN

1898

CESTA.

Cesta. Ach ano, cesta. Tajemná cesta!
Kam dojdu po ní poutník znavený,
jak daleko jsou mé vsi, má města!?
Jít musím skrze plameny!

Nenajdu květů; všude pusto bude.
Je možno snad, bych došel svého cíle?
Vždyť je to žití bídné tak a chudé...
pohynou cestou naděje mé bílé.

A potkám lidi; ti z jiných budou světů —
jak cize každý bude se mne ptát!
A bude se třást úzkost na mém retu,
do duše padne divný, teskný chlad.

To budou hrozná, nevýslovná chvíle!
Snad přijdu k té, již nepřebrodím, řece,
má touha zemře, zatemní se cíle.
Eh, cestu tuto podniknu však přece!

V. KROFTA.

MHY DUŠE.

Mdle hledí den svým velkým, smutným okem
na mlžné fantomy, jež tísní zmlklý kraj; — —
list mrtvý lká pod těžkým lidstva krokem...
Mhy duše: — bída, teskno; — stará báj! —
a divně tak teď mlčí kraj...

Jdou stíny kol — a v břízách tíseň kvílí, —
na chorých ňadrech — setlý léta květ; — —
jdou stíny žití v bedrách rubáš bílý,
jde touha, láska v Nekonečna svět
a mladost tupě zírá zpět. — —

Mhy duše... Krev tvé práce, — skvrna rudá
ve knize Věku, chví se chvíli jen; — —
Vše zhltně čas... Tvá chata zmizí chudá,
kde zrodil Tě, by zhubl Tebe Den
a vše jen jednou bude hořký — sen...

L. VRBICKÝ.

DVĚ ŽENY. — NAPSAL V. OTOMAR. — (Dokončení.)

VIII.

Opravdu, byl nemocen. I lékař, jeho známý, mu to řekl, když jej uviděl.

»Jedte do Merana, nebo někam na jih,« poradil mu; Václav se usmál. Může-li tak rozhodovat podnebí? — Ale myšlénka, ujítí všemu, daleko pryč, rázem odhoditi všechno, náhle jej zaujala.

S chvatem uchystal se na cestu. Vyžádal si dovolení v úřadě, urovnal své záležitosti, psal svým známým. Vzpomněl na Julu. S ním bylo mu účtovat. Cítil nevýslovný odpor k tomuto člověku, který mu připomínal »svět« a všechny »tam dole«.

Poslední den svého pobytu ztrávil v neklidném rozechvění. Za to Cili byla vážná a téměř slavnostní.

»Kam jdeš?« ptal se jí, vida ji v nových šatech, uchystanou na cestu. Pocítil jistou úctu při pohledu na ni.

»Až se vrátím, dozvíš se,« odpověděla důstojně.

Nezdržel se úsměvu. »A přijdeš brzo?«

»Brzo.«

Zůstal sám doma a čekal. Jula měl přijít a to jej rozčilovalo.

Konečně přišel s veselostí poněkud vynucenou. »Jak je protivný,« kmitlo Václavu hlavou.

»To je poprask,« spustil Jula. »Co je ti, prosím tě? Chceš do Itálie? Stůněš? Vypadáš arci poněkud hůř, než jindy; ale k smrti to není. Lidé na smrt nemocní vypadají trochu jinak. Já to znám.«

»Poslyš, Julo,« řekl hlubokým hlasem Václav, skleslý na židli a prohlížeje si ruce. »Něco mi musíš vysvětlit.«

»O, s ochotou a s radostí,« zvolal Jula.

»Nuže,« mluvil klidně Václav, »vypravuj mi, co víš o pobytu mé paní venku u tvého strýce. A jak to, že přišla v noci domů sem a co se přihodilo, že chodí od té doby jako pomatená?«

»To jest . . . to jest, já vím o tom dost málo,« řekla Jula »ale co vím, tedy ti sdělím.«

A pak vyprávěl dosti smotanou historku, kterou však Václav nevyslechl do konce.

»Lžeš,« vzkřikl najednou divoce a vyskočil ze židle. »Jsi lhář a jako ti ostatní. Všichni lžete. Přátelství, přátelství! Jděte mi s takovým krámem k čertu. Nic takového na světě není!«

Rozčilen pobíhal pokojem, až najednou zastavil se před Julou.

»Ty jsi tu ještě?« ptal se ho s podivným výrazem ve tváři.

»Já už jdu,« ozval se Jula, »tak měj se tu dobře a vrať se nám brzy a zdráv. S pánem Bohem.«

Když odešel, chodil Václav ještě chvíli po pokoji a pak podíval se na hodiny. »Jsou čtyři,« řekl si a vyšel z domu.

Počasí bylo pochmurné jako na podzim.

»Je konec léta,« kmitlo Václavovi hlavou, když octl se za městem.

Šel do lesa, do dubiny s hájovnou. Vítr snášel mu k nohám žluté listí, tiše a zvolna padající. Les byl pustý, nikde živé duše. Šel na mýtinu, kde pásly se kdysi srny a přišel ke příkopu. Zde seděli s Vilmou. A všude bylo prázdné a pusto. Umírání a potom konec. . . .

Bože, jak to bylo? Chtěl býti bohatým a váženým člověkem. A nikoho by nemiloval a nic dobrého by nevykonal a všichni by jej ctili za to. Byl by přísným jako zákon a vždy by se držel zákona. A ženy by milovaly jeho jméno a stav a vzal by si bohatou, krásnou dámu. Umřel by jako zářící vzor pro všechny lidi. Skvostný náhrobek hlásal by jeho jméno tak čisté a zachovalé.

Ale teď padá listí a je sám. Co je přírodě do společnosti. Příroda a společnost? Ne, o to se nejedná. Jeho cíl, tak jasný a vznešený, se vyšinou, náhle zmizel. Nebude mít už kariéru. (Jaké to blbé slovo, napadlo mu). Ani se svatbou se mu nezdařilo. Vždyť má Cili, tak obyčejnou ženu, jako všichni. A přece ne; pak ještě. . . . Ano, zde vězí a před tímto problemem je vše nulou. Co jsou všechny události dne a vynálezy a časové otázky a všechno a všechno to smetí? Zde stojí, kde rozum se mu vysmívá a srdce pláče. A pláče tak dlouho a tiše tak, že ze začátku nic o tom nevěděl. Jak mohl tak dlouho žít a nechat je plakat? Co záleží na těch aktech,

které vyřizoval v kanceláři, co na všem jeho jednání? A hodiny šly a nepřinesly mu než nudu a zápas s něčím tajeným v jeho nitru. Teď věděl oč mu šlo: přehlušit onen utajený pláč. Na to vynaložil všechny své schopnosti a síly. . . .

Seděl u příkopu a díval se do dálky. Tu cítil jak i v jeho duši zapadá podzim; a čekanky zvadnou, a jetel se pokosí a přijdou mlhy, hrozná, táhlá, k zoufání mlhy. . . .

Ale nad tím bude zářiti daleké slunce?

Snad bude, kdes na jihu, leč nezahřeje ho. Neboť srdce, to nechá zde v této smutné krajině a den za dnem bude vzpomínat na tato místa a v duchu se tu bude procházet.

Seděl . . . a roj ptáků přeletěl mu nad hlavou. Tí všickni také potáhnou na jih a měli zde hnízda a k nim se vrátí. Též on opouští svá rodiště, svou matku, všechny, jež miloval. Ale nade vše slyší, jak šumí zde lesy a dávají mu soucitně s Bohem. Každý lístek mu cosi šeptá, každá travinka jakoby mu chtěla cosi říci. Nahýbá se k němu v zavanutí větrem a zase couvá. Ne . . . může vzít s sebou i matku a všechny lidi tam daleko, ale ty stromy a louky musí tu nechat. A stromy stojí a budou stát ještě dlouho a dlouho, on však bude již mrtev. A stromy budou dál ševelit a přijde-li zas k nim někdo, jenž jim porozumí? — —

Zvedl se a zvolna šel k městu.

Setmělo se.

Dlouhá alej, vedoucí od továren ku předměstí, lipová alej, kde se procházela někdy v podvečer Vilma s Mařkou, blízko jejich obydlí, prošel jí smuten a tichý.

Na konci vrátil se a znovu ji prošel.

Tu na zpáteční cestě potkal Vilmu s Mařkou.

»Představuji vám svou přítelkyni,« řekla, držíc děvčátko, aby jí neuteklo.

Pozoroval, že její žertovná nálada má příděch smutku.

»Víte, co se mi dnes přihodilo?« ptala se pak v hovoru.

»Nevím,« a pokrčil rameny.

»Vaše paní byla u mne.«

»Cili?« vyřinulo se mu.

»Ano. Můžete si myslet, jak mi bylo. Můj muž vás miluje, řekla, a vy jeho. Co jsem na to měla říci? Vyprávěla jsem jí všecko, nač jsem vzpo-

mněla, a bylo mi, že se zpovídám. A čím více na sebe řeknu, tím bližší bude mi pravda a odpuštění. Pochopila, že je to moje pokání a plakaly jsme spolu a slíbily jsme si věčné přátelství.«

Václav mlčky naslouchal a dlouho šli spolu nemluvíce.

»Slečinko, já musím už domu,« ozvala se náhle Mařka a snažila se vyprostit.

»Počkej, jdu také,« řekla Vilma, »a vy?« obrátila se k Václavovi.

»Vy zítra odjedete, vidíte?« ozvala se po chvíli ticha.

»Nepůjdete k nám? Pojdte. Tatínek ještě není doma,« dodala potom.

Václav šel za ní.

Ve velkém pokoji hořela lampa a všechna okna byla zotvírána. Václav usedl a dlouho kolem se díval, jakoby všechny věci chtěl na vždy do své paměti vtisknout. Záslony u oken splývaly po dvou bílých krajkových křídlech od stropu až k zemi; za harmoniem seděla Vilma a opřela hlavu do dlaně.

Pravá ruka spočívala mrtvě na klávesách.

A venku hvězdnatá noc, zahalená pláštěm z lehounké mlhy.

— — — — —
»Chcete, abych vám něco zahrála?« řekla, přerušujíc dlouhé mlčení. »Budete poslouchat?«

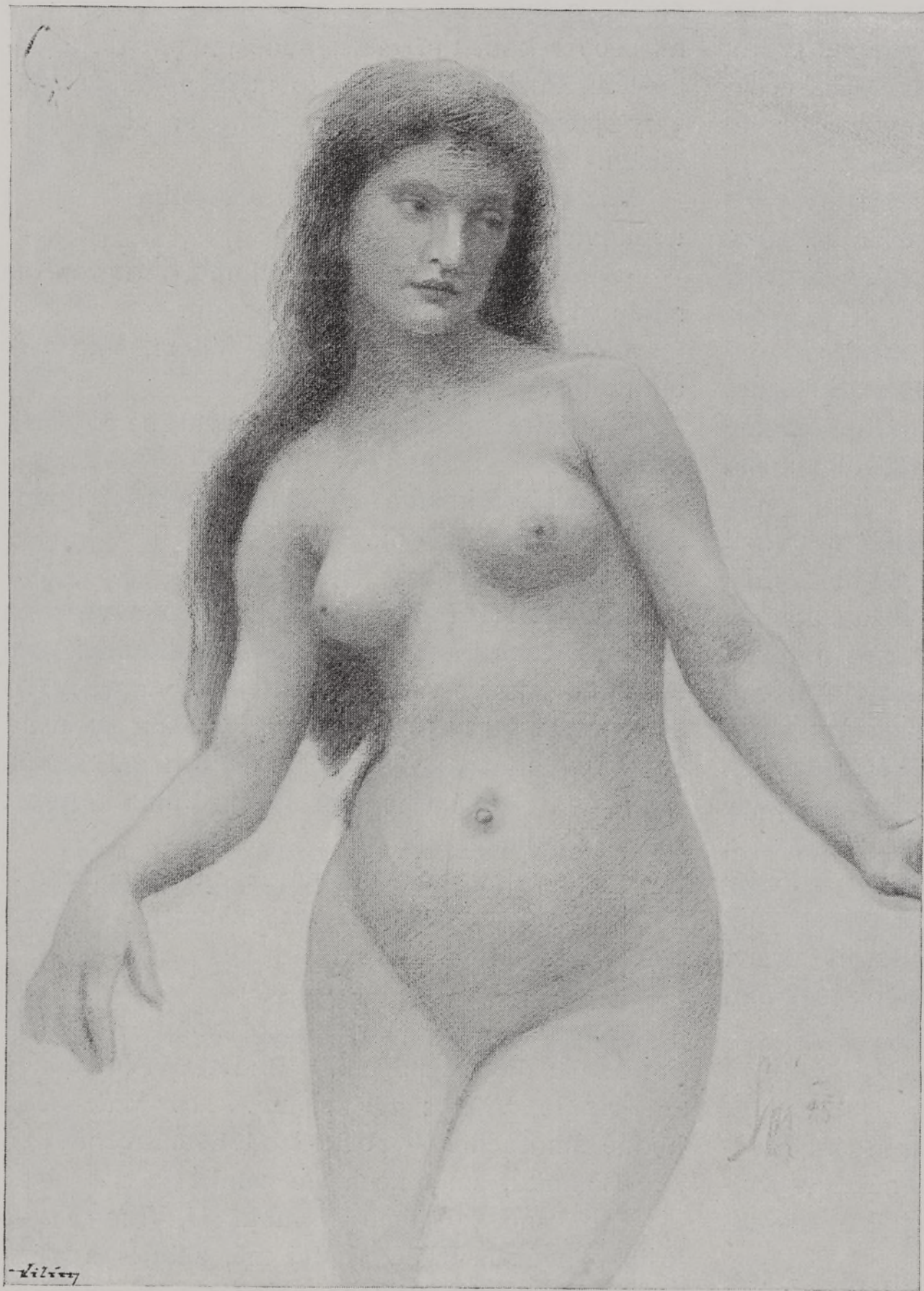
»Hrajte, Vilmo; ale ne, ne Máte něco hodně smutného — pochod od Beethovena?«

»Božítku, snad nechcete zemřít?«

»Ach ano, kdybych jen mohl. O, Vilmo,« vykřikl uchvácen vášní. »Zabíj mě, zabij!« a v bolestném vzrušení klesl na kolena.

»A já bych tě zabila,« řekla pevným a rozhodným hlasem, bledá v obličeji, »kdybych věděla, že jsi tak slabý a nechceš více žít. Ale ty musíš — slyšíš?«

»Žít?« řekl truchlivě a dívny úsměv sklouzl mu po líci. »Vilmo, na co vše jsem pomýšlel poslední čas! Ba dávno, dávno. Víš, tenkrát na Střelnici jak jsem za tebou přišel? Tam jsem tě viděl tančit; byla jsi mezi mládeží a mládí samo. Tenkráté poprvé jsem vycítil, jak hříšno je, že s tebou mluvím. A pak domů jak jsme pluli. Že jeden okamžik krásný je víc než nudných dvacet let žítí? Kdybys jen věděla, jak trpím a trpím.

MAX ŠVABINSKÝ.

STUDIE.

Za jiných časů a jiní lidé by to musili být — zbavil bych se ženy a ty bys byla mou paní. A nesměl bych nic jiného chtít. Ale já zeslábl, pozbyl jsem vůle. Jsem starý, má drahá, tam jsem to poznal, když byl jsem sám, tam u řeky kam jsi pak přišla. Kdyby i nebylo Cili, to štěstí které bychom našli, bylo by květinou bez vůně, zvadlou a snad potřísněnou krví. — — — Ne, nevyrušuj mne,« volal prosebně, zakrýváje jí ústa, »nech také mne se zpovídat a kát. Víš . . .

a já jsem očarováný. Každý jiný by se vzpamatoval a řekl by: to je šílenství. Ale já šílím opravdu a vědomě. Z počátku jsem vysmíval se tradici, neboť rád jí pohrdám. Potom jsem věděl o všem, jak sladký jed mi vniká do těla. Ano, to jsem i chtěl. Byly chvíle, kdy jsem cítil se zdráv a zas byla se mnou Cili a domov a štěstí; byly chvíle, kdy jsem zapomněl i na svět, na tebe. Potom však znovu mne to lákalo se zpít opiem a narkosou citů Za každou cenu! A proto jsem bídník, bídny před tebou. Hrál jsem si s tebou a klamal jsem tě. Myslíl jsem pouze na sebe. Hněváš se na mne?«

Ona neodpovídala a ruce její zlehka přejely klávesy.

Dlouhá, těžká a vzdálená hudba zazněla v pokoji. Bylo to, jakoby ze všech strun spěchaly hluboké tony sraziti se v jeden šik. Z počátku jako pád krůpějí, plačících ve fontáně, a potom všechny spojeny vznášely se výš a výše jako vodotrysk k nebesům.

Václav poslouchal a slzy tekly mu z očí.

Sta křídel andělíčků zaševlila ve vzduchu a píseň děckého sboru proudila vzduchem.

»To tiší, to tiší,« vyrvalo se mu ze rtů. »Hraj tak dále. Tak věčně tě chci poslouchat. Tu jeden den, krásný den mého života se vynořil mi před zraky. Seděl jsem na stráni nad řekou a zapadalo slunce. A po vodě plynuly lodky, kterých jsem neviděl a z děckých úst slyšel jsem hlaholit píseň. Takovou bolestnou, těžkou a krásnou píseň, jak jsi ji hrála mi tady«.

»Ano, někdo umřel, říkala dál hudba, a my jej pochovali se smutkem v srdci, ale on žije dál

J. V. MYSLBEK.

PODOBIZNA L. THUNA.

s námi pokud my žijeme.» Vilma hrála; a srdce jí pravilo, to že zemřela a pochována je láska. Ona však bude věčně žít, neboť je nesmrtelná, jako život.

Dohrála, a bleďa, vzrušena chodila po pokoji; šátek přitisknutý ke rtům a každou chvíli narážila o cosi v cestě.

»Já půjdu, Vilmo,« pravil Václav a povstal k odchodu.

Podala mu ruku a mlčky stanuli u okna.

Václav cítil, jak se zachvívala hořem, nemohl však ani slova promluvit.

Plakali a cítili, v tom že jest jediné štěstí.

»Vyprovodím vás«, řekla konečně Vilma a vyšli před dům.

Šli pomalu lipovou alejí. Hvězdy svítily a město bylo jasno v lehounké mlze. Na konci stromořadí se zastavili.

»Smím vás políbit?« pravila tiše.

A to bylo jejich rozloučení.

Co jí řekl? Že jedna krásná chvíle je víc než dvacet let nudy. Ano, v okamžiku smrti vrátí se tato krásná, nehynoucí chvíle. A takový jest život — — —

Když Václav přišel domů, chodil po pokoji a rovnal si věci dlouho do noci.

Bylo již k půlnoci, když vešla Cili.

Měla tytéž nové šaty jako odpoledne a usmívala se na něj, jako v dobách první lásky.

»Ty nespíš?« zeptal se jí Václav.

»Nebudu spát,« řekla, »zůstanu s tebou«.

Pokynul jí na pohovku; usedla.

»Půjdeme se zítra pomodlit u Milouše,« pravila, »a pak odjedeme.«

»Jedeš se mnou?« ptal se jí.

»Neopustím tě víc nikdy. Nikdy Václave,« řekla rozechvěným hlasem.

A plakajíc na jeho prsou, pravila toto:

»My jsme se ještě nikdy neměli tak rádi, jak jsme se mohli milovat. Ale my se budeme mít rádi, a budeme šťastni, pravda-li?«

* * *

Byl-li v tom úspěch cesty, změny vzduchu, či cosi jiného, je vedlejší.

Snad částečně ano. Tolik je jisto, že Václav se vrátil s Cili a hned potom přestěhovali se do jiného města, hezky vzdáleného.

Za několik roků byli obklopeni zástupem dětí a byli šťastni.

Za těch několik roků však vyrostla Mařka a zpronevěřila se Vilmě, vdala se totiž.

A tak Vilma na konec ostala sama. Nevdala se a lidé ji jmenovali starou pannou, ačkoli ji málo znali. Neboť ona nikam nechodila, leč ke hřbitovu a v ona místa, která měla na ni jistý vliv. Nestarala se o lidi a málokdo si jí povšiml. A když i si jí všiml, nikdo neviděl nebe na jejím čele a hvězdy v jejích očích.

JDOU NAŠE DRÁHY . . .

Jdou naše dráhy jiným každá směrem
a v krátké chvíli zmizíme si šerem,
jímž žití naše bude vždycky snad;
jen v upomínkách na tu krásnou chvíli
vykvétat bude vždycky kvítek bílý
a tesknou vůní sladce oddýchat.

Ta vůně těžká jak dech žluté růže
nás oddálené vždy přivine úže —
my budeme si stejně rozumět;
a co nám v duši vstane s rosou ranní,
to bude tichý akkord vzpomínání
se snivým zvukem jak zní zlatý květ.

A v jeho zvuků sladké melodii
se duše naše dávným blahem spjí,
až hrozit bude v naší cestě sráz —
ať jdeme nyní jiným každý směrem,
že za okamžik zmizíme si šerem
ta sladká chvíle bude pojit nás.

KOMEDIANT.

Při raket výbuších a v rozléhání bubnů,
za skrovnou svoji měď se páni pobaví:
nad věže půjdu po laně a sám si hlavu srubnu,
za malý okamžik jsem netvor bezhlavý!

Sem, přežvýkavci, po hostině bujné!
Ten malý theátr vám tělu pohoví!
za vaši skrovnou měď já železo si kujné
a žhouci do běla v břich bodnu hladový!

Sem, páni, do mé arény! Smích dobře tráví,
on na váš prospěch roztřeše vám laloky a pasy –
na salta hledět smrtelná s požitkem, bez obavy,
na frivolní mé posice, opičí na grimassy.

Sem, páni, dnes již naposled, ať mohu zítra znova,
a zítra s novým úsměvem přes vyšší půjdu věže
a zítra nové sensace a farizejství nová!
Sem, páni, v bubnů víření, jež hlučí do manéže!

Pak budu samotný, svým vlastním uštván smíchem,
měď vaši počítat, jíst večeri svou ptačí
v plátěném, pustém zákulisí tichém,
na »život« vzpomínat si v usedavém pláči . . .

MÁJ.

Své písně nejslabší jsem pod hvězdami zpíval
a flórem rythmy ovíjel a šeptáním šel stromů,
o máji zrazeném ve smutných hájích sníval,
usmířen s každým, oddán pranikomu.

Ať voněl máj, ať modré dechy vlály
hlubokou sílu lily do borů,
mne květů plameny jen k pláči zalykaly,
ve všem jsem slzám našel podporu.

A marné všecko srdce lichocení!
Studená ruka stišila je brzy . . .
Ač pták pěl sladký u bran otevření,
já jinak slyšel, hleděl skrze slzy.

Jsem roky mlád a rty mi rozpučely
a jiní chodí dráhou žhavých skutků,
však dům mých cílů v stínu osamělý,
kde rty mi zmrtví celování Smutku.

A lásku ohromnou přec Sudičky mi daly:
mít zrno písku rád, až k vroucným očím ženy,
mé ruce odřeklé však přivinout se bály,
čím cesty touhy byly posvěceny.

A já chtěl žít! Křik všechných nervů žehnul,
jak pouští pal se doušku dovolával,
Duch někdy Nejvyšší svou soustrast ke mně sehnul,
že utišen jsem leh, bych s výkřikem zas vstával.

Žít! Neúkojně žít! A vzychtit jako blesky!
A líbat do krve a vzbouřit rozkoš ducha!
Vyzvednout lásku prapor na nebeský
a tancem sprznit poustevny ve středu tmy a hlucha.

To všecko . . . Malý okamžik! Pak zas ustoupím v šero . . .
Jen v paměť chci se hromobití síly
nadhledské vášně modlit desatero
a oči zhaslé vzít, jež z požáru mi zbyly! . . .

NÁVRAT. STUDIE ROMÁNOVÁ. NAPSAL V. VÍTEK.

Paní Švehlová vracela se jednoho říjnového odpoledne neobyčejně časně domů. Z pravidla vycházela vždy o druhé hodině odpolední na návštěvu své matky a vracela se až

pokoje. Pojednou se však zarazila. Dvěře ložnice byly pouze přivřeny a odtamtud vycházely tlumené zvuky. Ztišila svoje kroky a kradla se jako kočka po špičkách až ke skulině dveří, jíž bylo viděti dovnitř.

Tvář její, zprvu růžová a klidná, pokryla se pojednou bělostí, jakou vyvolává pouze největší

J. ÚPRKA.

MŮJ SÚSED.

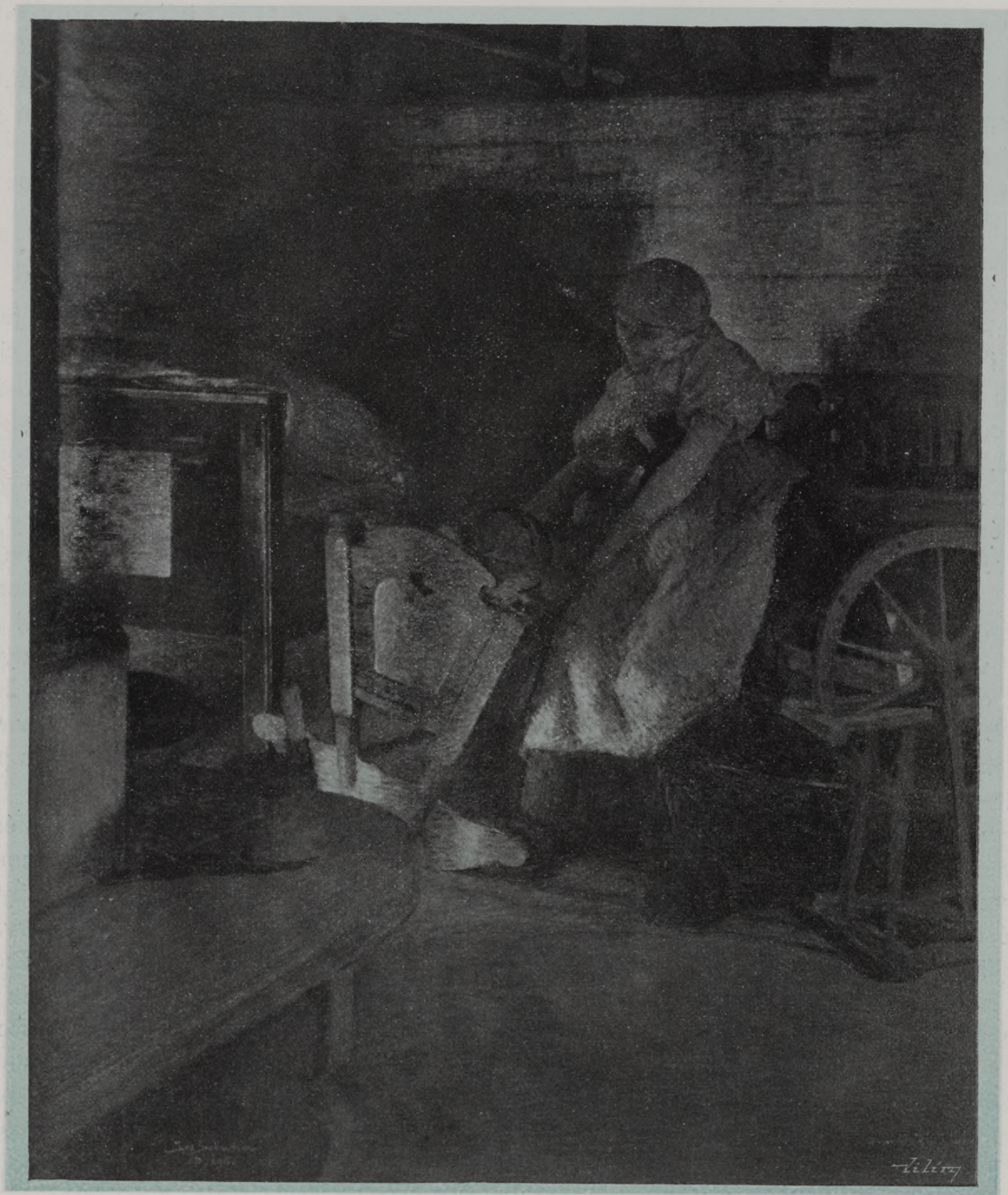
k sedmé. Byl to již tak pravidelný a zastaralý zvyk ode dvou let, co byla provdána, neboť její muž zaměstnán byl téměř každé odpoledne v kanceláři a vracel se teprve až po šesté, kdy jí chodíval obyčejně naproti.

Dnes však bylo teprve pět hodin, když vystupovala po úzkých, kamenných schodech starého novoměstského domu do prvního poschodí, kdež zůstávali. Dvěře kuchyně byly pootevřeny. V kročích jimi dovnitř a rozhlédnuvši se zde, kde doufala nalézt služku, vstoupila dále do prvního

zděšení a úžas a její hezké malé ručky se třásly opírajíce se o zeď. Sklonila hlavu v napjaté pozornosti a tajíc dech chytala každý zvuk, vycházející z ložnice.

Avšak bylo slyšeti pouze neurčité šelesty dvou hlasů. Jeden byl mužský, druhým šeptala nějaká žena.

Paní Švehlová poznala hlas svého muže. Bylo znáti, že je rozechvěný tímto rozhovorem, prosebný a časem i vyzývavý. Pouze jednotlivá slova dorážela jí k sluchu. Byla to neurčitá směsice

JOS. SCHUSSER.

UKOĚZAVKA.

těch krátkých, trhaných vět, jichž část vážne v hrdle rozčileným zajikáním.

Pojednou zaslechla jméno pronesené v proudu těch vášnivých vět.

— Nuže — — Marouši! — —

Zdalo se jí, jako by jí byl někdo uhodil kladivem do hlavy a málem že nepadla na zem. Ano, znala toto jméno, jež patřilo jejich služce. Jak jinak znělo teď z jeho úst, než když ji volával k vykonání nějaké služby! A tímtež měkkým, lahodným hlasem vyslovoval i její jméno! Zdalo se jí, že jméno toho děvčete, jež tam objímal, se pojí náhle k jejímu, že se s ní o něco dělí, že je jí nyní rovna. A hluboké opovržení se jí zvedlo náhle v duši a vzbouřilo tam něco hrozně vzteklého, co byla dosud nepoznala v celém svém životě, co bylo v její mírné, měkké povaze něčím zcela neobvyklým.

Pak zaléti k ní zvuk, jež vyvolává prudké setkání se retů dvou lidí a chvatné oddychování dvou úst.

Bylo toho příliš mnoho najednou. Vzbouřila se v ní ještě větší zuřivost a jediným divokým rozmachem otevřela dveře. Její malé ručky zatahly se v bílé jako sníh pěsti a její oči vždy tak krásně modré ztemněly jako jezero, na němž počíná bouře. Dásně se jí třásly a její bílé zuby narážejíce na sebe drkotaly jako v zimnici, zatím co po stažené tváři stékaly jí dvě velké slzy. A v jejím vztýčeném zjevu a divokosti její tváře, na níž v té chvíli byly vyznačeny všechny vlny té bouře jejího nitra, spočívala tak velká krása jako asi v rozbouřené přírodě. Zahlédla scénu a chtěla se vrhnouti ku předu jedním prudkým skokem, ale v tom se jí zatočila hlava, nohy se jí počaly třásti, na čele vystoupily jí studené kapky potu a vyrazivši ze sebe hrozný výkřik, jenž se zdál pronikati stěnami a celým okolím, klesla v bezvědomí k zemi jako podřata. — —

Když se opět probírala k vědomí nalézala se odstrojena v posteli. Otevřela oči a spatřila svého muže sedícího u její hlavy, byl k ní nakloněn a starostlivým okem skláněl se k ní.

Zprvu si nemohla připomenouti, kde se nalézá a jak se dostala do postele za bílého dne. Leč zvláštní nejistota v pohledu jejího muže osvětlila jí rázem celou situaci. A on se k ní náhle shýbal, chtěje jí políbiti. Zmocnila se jí

hrozná úzkost a ošklivost před těmito blízcími se rty a ona prudce odstrčivši rukou jeho hlavu, tak že ho skoro udeřila do tváře, vzchopila se divoce v posteli. Oči její zazářily zvláštním leskem očí šílených a byly široce otevřeny na tohoto muže, pohlížejíce naň se zděšením a strachem a vzbuzujíce soucit nad tím velkým smutkem jejího nitra.

— Co chcete ode mne?« vydralo se jí z úst trhaným tónem.

— Pusťte mne, pusťte, chci pryč,« vykřikla pojednou tak hrozně, že se až zachvěl.

— Pryč! — — « vyrazila ještě jednou ze sebe tímtež zoufalým přízvukem a chtěla se prudce vzchopiti a vyskočiti z postele, odhodivši svou pokrývku. Ačkoliv byla polonahá, chtěla přece běžeti ke dveřím a uprchnouti odtud, ale on jsa silnějším ji zadržel a odnesl bezbrannou zpět na postel. Zaryla se svými nehty do jeho šíje, zmítala se v jeho objetí, bila ho svou malou pěstí, ale konečně vidouc se bezmocnou jako malé děcko, klesla zpět a zavřevši oči stáhla si peřinu přes hlavu a začala zoufale vzlykati.

Snážil se jí upokojiti, ale vida, že je vše marné a necítě ani odvahy se obhajovati, zůstal konečně seděti se svěšenou hlavou a s pohledem upřeným k zemi podle postele.

Ležela tak dlouho bez jediné myšlénky, bez pohnutí. Neurčitá směsice představ honila se jí hlavou bez ladu a skladu. Brzy to byly vzpomínky z dětství, hned zase výjevy z prvních dob jejího manželství a opět o kus zpět něco z jejího mládí dokud byla ještě děvčetem. Ale nechť to byly příjemné či nepříjemné reminiscence, nezbuzovaly v ní ani záchvěv radostného neb bolestného vzrušení. Dívala se na to jako do kaleidoskopu, jako by četla z knihy kus románu cizího života, jenž se jí netýkal. Zdalo se jí, že je již nepřístupna všem dojmům a necítla ani síly sebou pohnouti. Jako by jí cosi přenášelo do jiného světa. Hlava se jí točila a připadalo jí, jako by letěla v nějakém obrovském kruhu ze závratné výše do hloubky a brzo opět naopak.

Konečně všechny dojmy pomalu splývaly jeden s druhým, tratily se v neurčitou mlhu vzdalujíce se od ní a ona usnula.

Když se opět probudila pocítila hroznou bolest hlavy, jež jí připadala těžká jako kámen po tom

tvrdém spánku, jenž jí tak náhle se zmocnil. Vztýčila se v posteli a rozhlédla se kolem. Bylo již šero a z ulice padal sem žlutavý svit plynové lampy. Všechny předcházející dojmy nořily se zvolna jeden za druhým opět před ní vstávající jako stíny z nějakého úkrytu.

Vyskočila z postele a počala se rychle oblékati. Zdálo se jí, že je teď úplně sama. On odešel. Bohudíky. Konečně je tedy svobodná. Ach! jak se jí to zde vše teď protivilo. Jen kéž by již byla venku z toho žaláře.

Zapletla si rychle vlasy třesoucícma se rukama tajíc dech, aby nevzbudila ničí pozornost. Srdce

jí tlouklo v hrudi tak divoce, jako dosud nikdy v životě. Jen rychle — rychle! Přehodila si přes hlavu šátek, jež nosívávala večer do zábav, a tiše jako kočka kradla se ke dveřím.

Jdouc okolo stolu, za nímž se u zdi nalézala pohovka zarázila se však pojednou, jako by jí byl vjel nůž do těla.

Viděla hlavu svého muže, jenž leže na pohovce spal. Oddychoval tak tiše, že ho dříve v rozčilení ani neslyšela. Málem jen že zadržela výkřik. Ale ačkoli chtěla prchnouti jediným skokem ke dveřím a odtud na ulici, nemohla sebou náhle pohnouti a musela zůstat státi jako přikována tímto pohledem. Zadívala se tedy na něho a náhle zastavený proud její myšlének se uvolnil. Tedy tento člověk byl jejím mužem! Jak to

jen až dosud mohla vydržet s ním společně žít? Vždyť to musela číst z jeho každého pohledu, jakých hanebností se na ní dopouští. A ona byla tak slepá, že toho až dosud neviděla. Ale přece jen ho nikdy opravdu nemilovala, cítí to teď zcela určitě, nikdy, nikdy! Vždy jí něco u něho odpuzovalo, jako by to tušila, jak je špatným. A tak s ním žila skoro ze zvyku, byvši na polo nucena si ho vzít. Ach! dobře na ni, dobře — proč byla tak slabá a nebránila se tomu vši silou, když ji rodiče přemlouvali. To je ta kletba, jež na ni dopadla a zničila ji snad pro celý život. Proč zaprodávala za okamžitý prospěch z tohoto sňatku jí kynoucí svou pravou lásku, jež jí poskytovala tolik nenahraditelného štěstí, a kterou již tolikrát byla oplakala. A to všechno jen pro kus toho chleba.

A ona cítila pojednou tak těžce celou bídu toho laciného zaprodání se za cenu celého života, jež na ní nyní ležela jako balvan. Nyní teprve prohlédla a vystupovala na to vyšší místo, odkud se jí rozvíral široký rozhled po životě. Jaká to byla dříve jen malá dušička, sobecká a ubohá! A přece jen cítila, že není sama vinna. Nebylo tu nikoho, kdo by jí to byl řekl, kdo by ji byl přesvědčil, jak může být nešťastnou. Ach! to vychování —

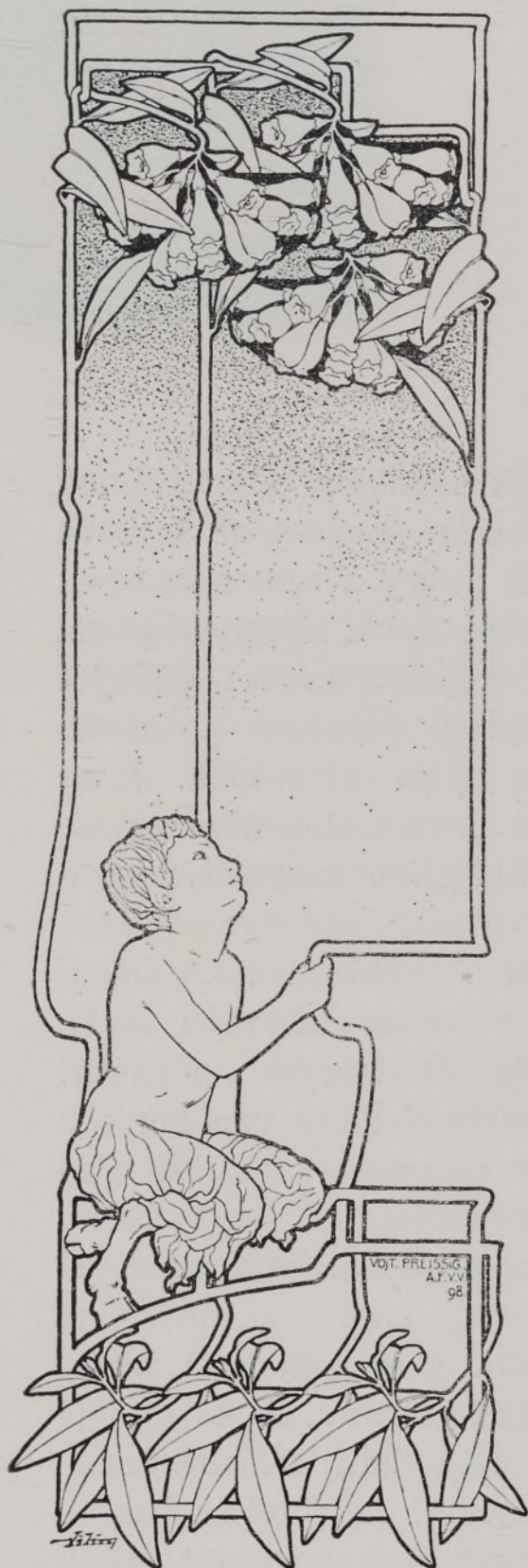
Jak jí připadal ten člověk teď odporným, jak ošklivým, jako dosud nikdy. Přišel k ní s požadavky použít jí pouze ku svým smyslným choutkám a neviděl v ní nic jiného, než kus masa. A poněvadž měl postavení, poněvadž byl již dosti starý, prodali mu ji. Ó — to je svět!

Zachvěla se odporem při této myšlence.

A tyto rty jí líbaly, tyto ruce se dotýkaly jejího těla, tento dech ji ovíval! Jak hrozné prohřešení se proti lásce, jaká nemravná svatokrádež! A zde je trest, první dotek kletby, cítí to dobře!

V tom sebou on lehce pohnul. Jako by jí bylo něco bodlo a uvolnilo, co jí dříve zde zadrželo a přinutilo k tomuto bezděčnému rozjímání. Vzpamatovala se a pocítila opět tu dřívější smrtelnou úzkost, aby jí zde nezadržel.

Připlížila se po špičkách ke dveřím, otevřela je a proběhla prvním pokojem a kuchyní ke schodům. Před krucifixem, u něhož blikala olejová lampička, poznamenala se křížem a stáhnuvši šátek přes čelo vyběhla na ulici.

V. PRESSIG.

JAR. ŠPILLAR.

SEN.

Konečně byla tedy volná. Běžela ulicemi ku předu pronásledována neurčitou bází, že je sledována. Bála se ohlédnouti, aby snad nespatriła tvář svého muže.

Pojednou se zarazila uprostřed hlučné smíchovské ulice. Kam vlastně jde? Domů? Ach, nikoliv! Nějaká vzpoura ozvala se jí v nitru proti tomu bezpráví, jehož se na ní také doma dopustili tím, že jí přinutili k tomu sňatku. I doma jí to teď připadalo protivné. Snad jí měli rádi a měli na mysli její blaho, když jí k tomu radili, ale neměli pochopení pro její cit, jenž se proti tomu vzpíral. Ó že neměla tehdy více síly a raději neutekla z domu, nevrhla se v náručí toho drahého Karla, jehož ve skutečnosti jedině milovala. Jak s ním mohla prožít krásné, božské chvíle oddané, vášnivé, neuvážující lásky, toho jediného blaha, jež je hodno, aby pro ně žena žila. Jak se jí teď protivily ty hmotné výhody spojené s jejím manželstvím, jak malicherné ty všední starosti o domácnost, jež nebyly ozářeny žádnou myšlénkou, že jsou věnovány bytosti milované, jež je jedině činí půvabnými a dovede vyplnit život mladé ženy.

A ona se dala do tak prudkého vzlykání nad tím nepochopeným životním snem, jenž se nořil nyní před její duší jako mrtvý z hrobu, že se až zastavovali lidé. Konečně byvši upozorněna na své okolí, osušila si rychle oči a dala se spěšným krokem ku předu. Cosi jí pojednou vyjasnilo tvář a zázračný úsměv jejích očí svědčil, že se jí zrodila v nitru nějaká nová naděje zmocnit se toho štěstí, jež se jí před chvílí zdálo býti ztraceným.

Ano, půjde k němu, vyhledá ho. On jí jistě odpustí, až jí uvidí tak zlomenou u svých nohou. Ó — on byl vždy tak dobrým a něžným! A nový nával citu rozvlnil jí touto vzpomínkou její duši. Jí již přece na ničem nezáleží. Co by jí bylo platné být počestnou, když kolem ní jest tolik špíny a když by ona při tom byla dále nešťastnou. Nikoliv — má také právo na kousek štěstí, vždyť žije jen jednou a nikdo jí nevrátí více to, co jednou ztratí. Ach! svět je nevděčným, k čemu tedy naň tolik ohledů! Ano! — k němu — k němu. Jak budou šťastni, jak budou spolu žít, jak budou vzpomínat na ty zaslé, krásné chvíle jejich bývalé lásky a jak

uezi slzami nad tím utrpením, jež museli prožít, bude zářit úsměv toho štěstí, jež se k nim konečně zas vrátí. Ó — jak se přivine k té jeho milující, drahé hlavě, jak bude vášnivě líbat jeho rty, aby mu nahradila všechny ty polibky, jež za ta dvě léta jejího manželství ztratil, jak se mu oddá celá, celá, vždyť teď teprve poznává, že jedině jemu náležela, svatým právem a zákonem lásky, jenž je tak vznešený proti těm malicherným zákonům lidským, poutajícím k sobě duše, jež se často ani neznají. A půjde za ním stále, jako stín, nedá se odpudit od jeho prahu, bude mu ho střežit jako strážný duch lásky a nedá se od něho odtrhnout nikdy — nikdy. A on — až pozná, jak nekonečná je její láska k němu, až se v něm probudí ten starý cit, jenž je jistě pevně uschován ještě v jeho duši, tu jí odpustí.

Ó bude to život krásný a sladký — — —

A ztrácejíc se v tomto horečném blouznění o novém štěstí, jehož se chytla ve svém těžkém smutku jako ruky podávané tonoucímu a vyvolaném jedinou myšlénkou na svého bývalého milence, běžela téměř sotva dechu popadajíc do

známé malostranské ulice, odbočující od schodů vedoucích z Karlova mostu. Ano, tam spolu vždy chodívali, podél té zahradní zdi táhnoucí se až k vysokému parnímu mlýnu, tam prosnili kus pohádky svého mládí a lásky. Jak zdravila teď ta místa s novou nadějí, že se to vše zas vrátí! Pojednou se zarazila. Zná sice dům, kde zůstával, však jen zda-li tam on ještě bydlí. Úzkost, že se již mohl odstěhovat, stáhla jí nádra, ale to jí ještě více pobídlo ku spěchu, aby se přesvědčila o pravdě. Konečně stoupala po kamenných schodech širokého dvoupatrového domu. Vyprovázela ho někdy až k tomu domu, když měla více času než on. Pamatovala se teď, že jí vždy říkal, že bydlí ve druhém patře hned u schodů a že má pronajatý svůj zvláštní pokojík.

A vystoupivši až k označeným těm dveřím s tlukoucím srdcem a zsinálá v tváři, lapajíc téměř po vzduchu nesmírným rozčilením před tímto rozhodnutím její poslední naděje, snažila se přechysti jméno navštívěny, jež byla upevněna na dveřích. Ve svitu petrolejové lampičky visící na protější zdi přeslabikovala třesoucími se rty:

Karel Hladík, právník. Ano — on! Tedy konečně. Leč co řekne? Pojednou se zarazila nevědouc v té chvíli, jak započítí, jakými slovy probudit hned na poprvé jeho soucit a pochopení pro její neštěstí. Octla se v hrozných rozpacích, když si připomenula náhle čas, okolí a celou situaci, v níž by se musela tak podivně vyjímati, kdyby ji někdo zde přistihl. Tu zableskla na schodou blížící se kročeje a v největší úzkosti přistoupila ke dveřím a zaklepala. Uvnitř ozvaly se hned na to kroky a když zarachotil klíč otevřely se dveře. V záři malé petrolejové lampy stojící uvnitř na stole, jež padla i na ni, objevil se mladý asi tříadvacetiletý muž s tmavými vlasy, hlubokým okem a malým knírem. Spatřiv postavu ženy, jež tu v tak neobvyklou hodinu se objevila a zpola byla zahalena šátkem, tak že jí ani nemohl viděti do obličeje, chtěl se jí právě otázati, co si přeje, když tu ona strhnuvši si šátek z hlavy zašeptala kvapně a prosebně:

— Pusťte mne na okamžik k sobě. Chci vás o něco poprosit.«

Poznal ji okamžitě podle hlasu a zachvěl se, jako kdyby ho byl ovanul mráz. Zbledl a nemohl rozčilením ze sebe náhle vypraviti ani slova. Avšak vpustil ji rychle dovnitř a zavřel hned na to dveře. Octli se sami uprostřed malého studentského pokojíka s chatrným zařízením a oknem vedoucím na ulici. Ale on se rychle vzpamatoval a postaviv se před ní pravil chvatným, leč již klidným tonem:

— Bože, co vás sem vede? Mluvte, co se stalo a co chcete ode mne?«

— Divíte se, vidíte?« odpovídala klidněji, odloživši svůj šátek a posadivši se bez vybídnutí na židli. Opřela oba lokte o stůl a sklonivši hlavu počala vzlykati.

— Ach, je to tak hrozné, tak hrozné, kdybyste jen věděl!«

Snažil se jí přimět, aby vše mu řekla a těšil ji přisednuv k ní. Zdálo se mu, že zas ta stará vášeň z ní počíná vanout, která ho před třemi roky tak spoutala a pro niž vytrpěl tolik bolestí. Cítil opět její žhavý dech, jako by vycházel nějaký oheň z této ženy a jeho plameny mu zase začaly olizovati duši. Zachvěl se při tomto pocitu a chtěl si sednouti od ní dále, ale v tom ona

uchopivši jeho ruku, kterou ji hladil po vlasech, oběma svýma malýma ručkama a svírajíc ji křečovitě, zadívala se naň s pevným přesvědčením zoufalce a její třesoucí se ústa vyrazila ze sebe v jednom prudkém výbuchu:

— Karle! Věř mi to svatě, že jestli mne teď opustíš — zemru.«

A vrhnuvši se na jeho šíji, dala se opět do vzlykání, jež jí lomcovalo jako křeče.

— Ó ty nevíš, ty nevíš,« vyražela trhaně mezi tímto ji drtícím výbuchem bolesti — »já jsem tak nešťastná, tak nekonečně ubohá! Smiluj se nade mnou, ty jediný, který mne můžeš zachránit, ty jediný, jehož jsem kdy milovala a budu milovat do posledního vzdechu! A nezáleží-li ti na tom, zda budu žít či nikoliv, zachraň mne aspoň k vůli těm, kterým by byla moje smrt k hanbě. Ty's byl vždy tak nekonečně dobrý, tak něžný ke mně. Vím, že jsem bídná, ó tak bídná, že se hnusím sama sobě. Teď teprv pochopuji, jaké hanebnosti jsem se na tobě dopustila, na tobě, na své cti, na své duši a těle, a co bylo nejhanebnějšího, že jsem zradila lásku! Ó věř mi, já již strašně trpěla a pykala, neboť cítím, že jsem od ní prokleta. A hled' — já přišla, já se plazím po kolenou k ní, po kolenou, biju se v duši a volám: milost! odpuštění! Ó ona je nekonečně milosrdná, není nic, co by ona nedovedla odpuštit. Vím to jistě, vím a proto se odvažuju k ní pozvednout svoje hříšné zraky a chci jí slíbiti vše, vše co ona bude chtít a dávám jí v záruku svůj život, svůj celý život, svůj poslední vzdech. A s nezměrnou radostí chci činit pokání, jež mi ona uloží, chci zmírat třeba jejími mukami, a budu se při tom ještě usmívat, jen když budu vědět, že mne zase přijme ve svou sladkou náruč a že v ní budu dýchat. Ó Karle, můj miláčku jediný, vezmi mne, jsem tvá, dělej se mnou co chceš, jen mne neodpuzuj od sebe, neboť ty jediný mne dovedeš zachránit! Ó chci jen tebe — jen tebe! Budu třeba ležet jako pes u tvého prahu, budu tvým stínem, tvou služkou, vším, co budeš chtít, jen mne nezapuzuj od sebe a dovol mi dýchat ten samý vzduch, který dýcháš ty — — Budu líbat tvé stopy, budu tak tichá, nebudu tě rušit a ti překážet ani v nejmenším, budeš vidět. Schoulím se v koutku a budu tak šťastna, když se budu moci jen na

tebe dívat. O nech mne u sebe, nevyháněj mne, přísahám ti, že ti budu vděčnou každou myšlénkou, každým dechem!» — — A svezla se se k jeho nohám, objala jeho kolena a smáčejíc e slzami líbala je.

Byla to jediná dlouhá věta, kterou hovořil její podlomený cit a důvěra v život, se kterou ho prosila, aby ji podepřel a zachytil, dříve než bude pozdě. Nevěděla ani sama, kterak jí přicházejí na rty tato slova tak beze vší přípravy a duševní námahy. Jako by byl někdo uvolnil v její duši pojednou nějaké závory, za nimiž se kupily její myšlénky spoutány. Teď řekla vše a bylo jí tak volno v přítomnosti té jediné bytosti, které ještě na světě věřila a kterou jedine milovala.

On nebyl z prvu mocen slova. Přišlo to tak náhle jako blesk do této klidné jeho studentské domácnosti a zároveň i nitra, kde bylo již dávno ticho. Byl to onen železný klid, téměř pod závorou nebo náhrobním kamenem, jenž byl tak krutě vybojován přede dvěma lety, kdy Anna se vdala. Pod tím kamenem pohřbil svou lásku k té ženě, kterou kdysi tak šíleně zbožňoval. A ona teď přichází a chce ji vzkřísit a krvaví si ruce, chtějíc ji vysvobodit z toho hrozného vězení.

Karel cítil, že má však i v ruce klíč k té hrobce a tou že je její vášeň. Ale on nechce — ne — nikoliv! Děsil se toho, že by měl ještě jednou podstoupit to, co mu kdysi rvalo srdce z těla. Věděl, že by to podruhé nepřežil a proto se chtěl vzepřít vší silou, kterou měl v duši, tomuto hroznému návratu. Neboť tušil tu tragédii, které by oba nutně propadli, až by se ostatní, kterým záleželo na jejich životě, počli o ně rváti, chtějíce je na novo odtrhnouti od sebe. A tentokrát by to oba stálo život. To již bylo jednou nenapravitelné, to byla tragická vina jeho bývalé milenky, že neměla v čas sama dosti síly poznati, čemu se vrhá vstříc zahazuje-li jeho lásku, kterou ji chtěl hrát celý život, pro kus chleba a nějaké privilegované stanovisko ve společnosti.

A bylo mu jí tak nesmírně líto, neboť teď cítil, že jsou jeho povinnosti k ostatnímu lidstvu, k těm, kterým také něco v životě znamenal a k sobě samému — vyššími a mocnějšími než láska, jež byla kdysi poskvrněna zradou, než tato nešťastná žena, jež by i snad z nut-

nosti, dopustila se takového těžkého hříchu, a kterou bude muset obětovat tomu vyššímu ideálu, pro který nyní pracoval a žil. Litoval hořce, že on to právě má být, jenž rozhoduje o tak hrozné věci, jako je život a štěstí dvou stran, že on tím rozhodnutím se pro blaho jedné z nich ubije druhou. Jak to tíží být takovým Pilátem! A v jeho duši vynořila se šedivá hlava jeho matky a otce tam v dáli ve vesničce a jako by až sem k jeho sluchu dorážela slova z těch uvadlých rtů ševelíce kol něho tak měkkým dobrým tonem, slova, šeptaná kdy oba sedíce na lavičce před nízkým jejich barákem, dívají se do hvězdnaté noci a duší jim táhne jediná myšlénka na něho, na tu jejich jedinou radost a pýchu a oni šeptají za něho modlitbu.

Ó měl je tak nevýslovně rád tento dobrý a zmužilý hoch a jen jim přičítal, že přežil kdysi tak hroznou ránu děsného sklamání, jen k vůli nim tehdy zápasil celé noci tak hrozně o život,

A zde ta ubohá žena, jež se mu svíjí u nohou a prosí ho za milost! Pozvedl ji měkce a jemně a pohládl ji po tváři.

— Ubohá Anušo!« pravil k ní konejšivým tónem dojat jsa její bolestí. Ale toto jméno, jež po tak dávném čase zaše pronesla jeho ústa a jež jako by bylo vyšlo z tajemné hlubiny jeho nitra, opětovalo se tam v tisíci ozvěnách a odrazech, jako asi kámen, jež někdo hodil do hluboké propasti. Zachvěl se, neboť cítil jak ho to jméno začíná zase strhovat tam dolů, jako do nějaké hrozné skrýše, odkud není více vyváznutí. A ten hlas minulosti, který se mu tak děsivě rozlehl duší, mu dodal zase více zmužilosti k zápasu.

— Nuže, řekněte mi, co se vám stalo? Potkalo vás snad nějaké neštěstí — zemřel vám snad někdo, či vás někdo pronásleduje, že jste musela prchnouti až ke mně?« pravil k ní jemně.

— Ó ty to víš, Karle, co mne sem přivedlo. Tvá hrozba se vyplnila, že budu nešťastna, ach, tak hrozně se vyplnila! To on, on, víš, můj muž. Ó ne — ne více můj. Můj jsi teď jen ty, ty jediný. On mne tak bídně klamal a zradil. Viděla jsem to na svoje vlastní oči. Jak je mi odporná již sama vzpomínka na něho,« — a nový proud úpění a proseb vyřinul se z jejích úst, aby jí odpustil a nezaháněl více od sebe.

Potlačil v sobě mírný záchvěv zadostučinění po tom dlouhém čase, že se nemýlil ve svém proroctví a jež očekával po celý ten čas, co Anna byla vdána, aniž by se k tomu sám přiznával. Nuže konečně přišlo. Ale když tu bylo, v celé své hrůze a příšernosti, přál si opět, aby to bylo raději snem — tak ho to nevýslovně dojímalo.

Dívala se naň tak prosebným usazeným pohledem, jakým se dovede pouze dívat žena, v němž bylo vyjádřeno celé to nesmírné utrpení její duše i s tou velkou láskou, již mu chce věnovat. Nabízela mu s nakloněnou hlavou svá ústa k polibku tak oddaně, jako druhdy. Byla dosud tak krásná, jak o ní sníval vždy ve svých snech: tytéž oči, tytéž jemné tahy, táž svůdná, růžová ústa. A ta štíhlá bílá šíje, kterou vždy pokrýval polibky, byla jako vymodelovaná. Manželství nezanechalo za ta dvě léta na ní ani nejmenší stopy, zůstavilo ji nedotknutou, neboť patrně v něm žila prázdný život.

Ano, byla to táž žena, která ho před tím — jak se mu zdálo — tak dlouhým časem opustila a nyní se k němu vrátila. A jak tak klečela u jeho nohou, svůdná, nabízejíc se mu a objímajíc jeho ra-

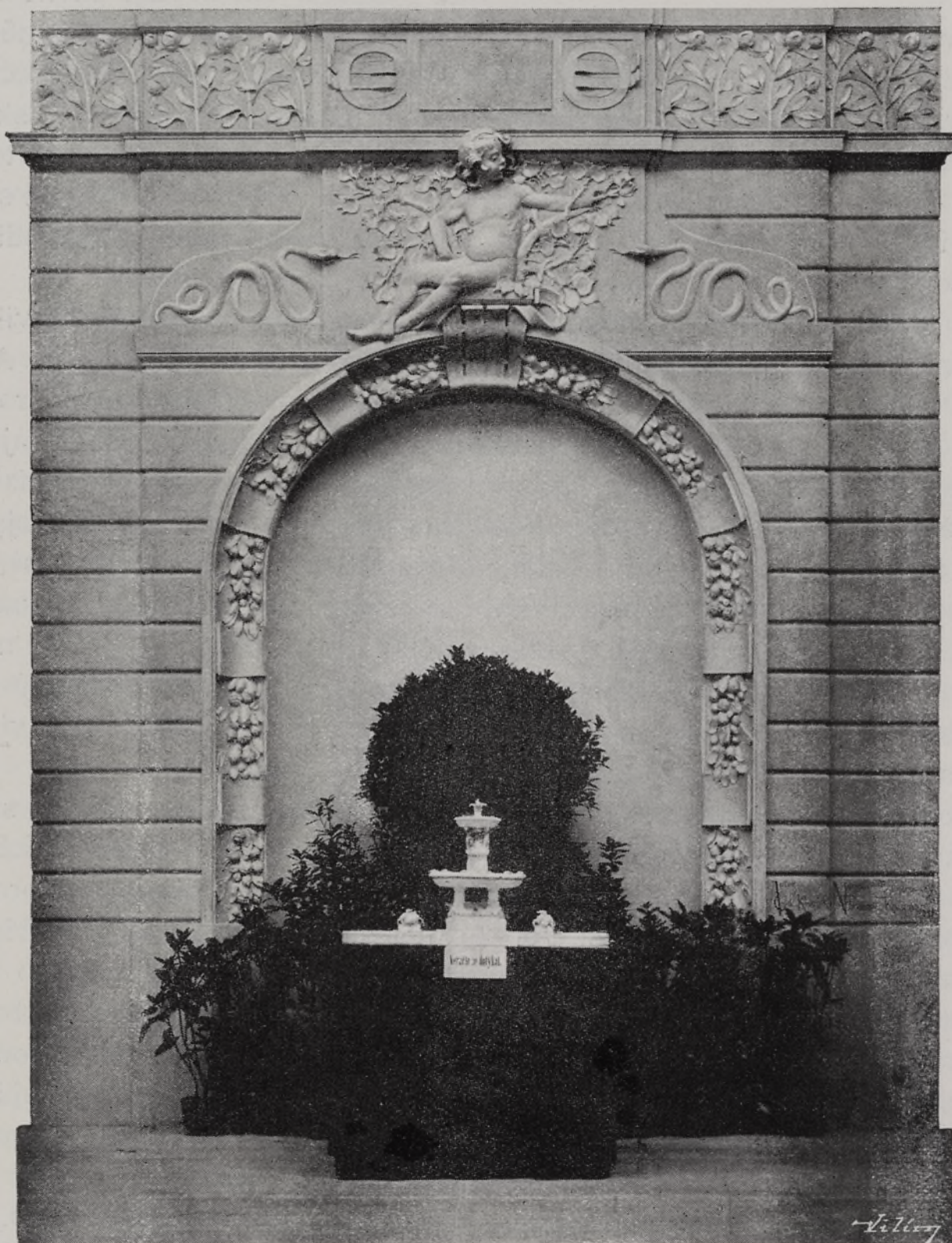
mena počalo ho k ní opět něco neodolatelného táhnouti. Připadala mu zprvu tak cizí, ba necítil k ní ani toho nejmenšího milostného záchvěvu a citu, mimo přátelský soucit s jejím neštěstím — ale teď, kdy z ní počínalo dýchat zas to ženství, ta stará něha a oddanost, ty svůdné půvaby milující ženy, jež dovoluje svému milenci vše — počalo ho to opět spíjeti starou vášní a on poznenáhla se zděšením poznával, jak mu mizí půda pod nohama. Chtěl se něčeho chytit, chtěl vstát, volat, křičet, aby mu přišli ku pomoci, volal obraz své matky, svého otce před svou duši, spínal v duchu ruce prose nějakou ne-

známou sílu, ano ve své úzkosti volal též i boha, v něhož nevěřil, by ho zachránil.

A zatím přitahován dvěma ručkama, jež se mu zavěsily na šíji jako závaží, blížil se svou hlavou ke hlavě její, cítil již její horký dech a jeho rty, zatím co se mu zdálo, že se vše s ním točí v jednom závratném letu, klesly na rty její . . . Bylo po zápase, neboť jeho oči se zavřely v jediném prudkém a divokém objeti a v jeho duši se mu zatemnilo.

Měl jen pocit, že padá s nějaké ohromné výše, na niž se byl tak pracně dostal se smrtelnou téměř únavou, někam dolů, odkud není

Z VÝSTAVY ARCHITEKTURY A INŽENÝRSTVÍ.

C. KLOUČEK.

DETAIL FASADY.

více vyváznutí. — — — Shodila svůj svrchní šat a svléknuvši se s tou zvláštní rychlostí, jakou to pouze dovedou ženy slepě a s vášní se oddávající milovanému muži, skryla se do jeho odestlané postele, když byli před tím na ni usedli. Díval se v němém úžasu neznámého mu dosud opojení jako zkamenělý na to její počínání, k němuž ji nevyzval ani jediným slovem. Ale v tom již se sklonil k jejím krásným bílým nádrům, jež prvně u ní ve svém životě spatřil a líbal je šíleně. Připadalo mu vše jako jeden úchvatný sen, v němž není si člověk jist příčinné spojitosti skutečného fakta. Jednal pouze pod dojmem své vzbouřené vášně, která se v něm rozpoutala jako divukrásná bouře a které dosud nezažil. Neznal více sám sebe, neviděl nic kolem, vše splynulo v jedinou mlhu, z níž se nořil pouze zjev krásné ženy, kterou opět miloval a jejíž tělo pokrýval polibky. V jeho duši vše utichlo, všechny myšlenky se skryly do svých zákoutí a toliko jediné vědomí tam zářilo jako rudý oheň v noci, vědomí splněného snu a illuse, jež se mu zdála vždy neuskutečnitelnou jako sama nesmrtelnost, že drží konečně v objetí jedinou ženu, kterou dosud miloval s celou vášní svých dvaceti let, že je výhradně jeho, tak úplně, tak zcela — —

Shasla sama světlo a oba objali se tak prudce s tou uvolněnou touhou, že se jim až ztajil dech v rozbouřených prsech.

A pojem prostoru, času a místa se jim ztrácel v jediné veliké a nepopsatelné rozkoši a vrhl je zemdlené posléze do v náruč spánku, když z nich byl vyssál každý záchvěv citu a každou myšlenku. —

Jitro se počínalo zvolna vkrádati oknem a rozhrnovalo stíny, když Karel pojednou otevřel oči. Cítil, že hlava jeho spočívá na nějakém měkkém teplém podkladu. Pozvedl ji a spatřil nahé ramě Anny, jejíž hlava v záplavě tmavých vlasů ležela vedle jeho na podušce. Její ústa byla lehce pootevřena a skrze bílé zuby dral se jí zvolna a v pravidelných přestávkách dech. Zadíval se na ni překvapen, jak se tato žena zde octla. A rázem si připomenul včerejší večerní scénu.

Zhrozil se, jak se něco podobného mohlo státi a nechtěl zprvu ani věřit skutečnosti. Jak teď zcela jinak na to vše pohlížel! Zdálo se mu, že jeho duše se probouzí z těžké nějaké únavy a každá myšlenka mu způsobuje bolestný pocit. Bylo to bolestné protahování se duše, v níž to vypadalo tak podivně, skoro děsivě. Pojednou padl jeho zrak nad postel a on se zachvěl. Podobizna matčina dívala se naň tím dobrým pohledem, jímž se k němu zdála volati: Ach, moje drahé dítě — — — A slzy vstoupily mu do očí.

Z VÝSTAVY ARCHIT. A INŽENÝRSTVÍ.

C. KLOUČEK.

DETAIL FASADY.

Pojednou se však vzchopil a na jeho tváři bylo znáti pevný úmysl a rozhodnutí. Zadíval se opět na matčinu podobiznu a neodtrhuje více svůj zrak od ní, jako by mu lila do duše zvláštní sílu, vyvlékal se pozorně z pokrývky, jako by se bál, aby nevzbudil i jí.

Pak rychle, ale tiše chopil se svých šatů a oblékal se, dávaje úzkostlivě pozor, zda se Anna neprobouzí.

Když byl hotov, sňal rychle a obezřele podobiznu matčinu se zdi a políbiv ji schoval ji do náprsní kapsy u kabátu.

Přistoupil k oknu, kde stál jeho stůl a napsav tužkou na kus papíru několik řádek, položil je na židli u postele.

Vyňal peníze ze svého vaku, otočil opatrně klíčem a uzavřev ho blížil se po špičkách ke dveřím. Ještě jednou se ohlédl, poslal rukou polibek spící ženě, otevřel zvolna dveře a vystoupiv jimi na chodbu, opět je tiše zavřel. Mezitím zdálo se mu, že slyší dlouhý vzdech vycházející

od postele, jaký vzbuzuje nějaký těžký sen a cosi se lehce pohnulo. Ztajil dech a naslouchal chvíli

FR. ŽENÍŠEK.

STUDIE.

za dveřmi. Ale bylo opět ticho a on sestupoval spěšně po schodech dolů a odtud otevřenými

již vraty na ulici. Když již se vzdaloval od domu, obrátil ještě jednou pohled k oknu svého bytu.

Něco mu sevřelo hrdlo nevýslovnou bolestí a z jeho oka vytryskla slza. Setřel ji však, vytáhl opět podobiznu matčinu ze zánadří, jako by se chtěl posilnit a jeho tahy jako by byly zkameněly jedinou myšlénkou. Věděl, že se tam již nikdy více nevrátí. A spěšným krokem ubíral se na nádraží. Pojede domů a až se uklidní, přestěhuje se v Praze jinam, kde by ho více nenalezla. A svatá povinnost vůči druhým duším, jež byl včera zradil, vyplňovala teď jeho nitro. Světlo jako by ho bylo učinilo silnějším a ukázalo mu pravou cestu. Cítil se tak volným a spokojeným v duši, že včera nevypudil tu ženu do noci a že jí věnoval také trochu té lásky, jež jí snad zachránila před hrůzou zoufalství a dnes že dává tu ostatní část své duše těm druhým. —

Bylo to tak dobře, nechť on sám třeba při tom krvácel a zůstal tak chudým, že mu nezbylo nic více — — —

Ale když vsedl do vlaku a octl se sám v prázdném oddělení, vrhl se do kouta a počal plakati jako malé dítě, nemoha se odtrhnouti od obrazu té ženy, kterou zanechal tam ve svém pokojíku slabou a prosící ho o pomoc, vztahující k němu zoufale svoje ruce, ženu, jež ho tak velice milovala a jež teď snad bez něho zemře.

— Co asi dělá — co asi dělá, má ubohá Anuša? — — —« rozdíralo mu zoufalou otázkou schvácenou jeho duši, zatím

co kola vagonu v nepřetržitém rychlém tempu unášela ho do dálky — — —

NA HORÁCH.

Na horách vysokých, blíž k nebe moři,
kde dýchám široce a navracím se bohu,
kde řídké protěže jak bledé hvězdy hoří
v své nedostupné svobodě na vzdušném na ostrohu,

kde obzory jsou rozpjaty, až v strachu hlava bolí
a obří stromy houkají do modrých sborem hlubin,
jsou lidé shluklý hmyz tam v nízké dálce v poli
a slunce slní vše, jak z ohně vyšlý rubín.

Na horách nejvyšších se nadšen modlím k Tomu,
jenž hory navršil, kde bledá protěž kvete:
Dík za tu výši, za řev horských hromů
a díky za ticho, jenž v skalách pláče vkleté!

JAN OPOLSKÝ.

FATALISTA.

Chudá pole, prázdná pole
leží nehnutě,
mléčné nebe zamyká se
sklesle sesutě.

Hrčí vody, bijí, hučí,
slapy sbírají,
zanedbané ohně malé
leckde dýmají.

Nevysvítí, neprostoupí
slunce mlžiny,
neuprosí šedé Fatum
chudas jediný.

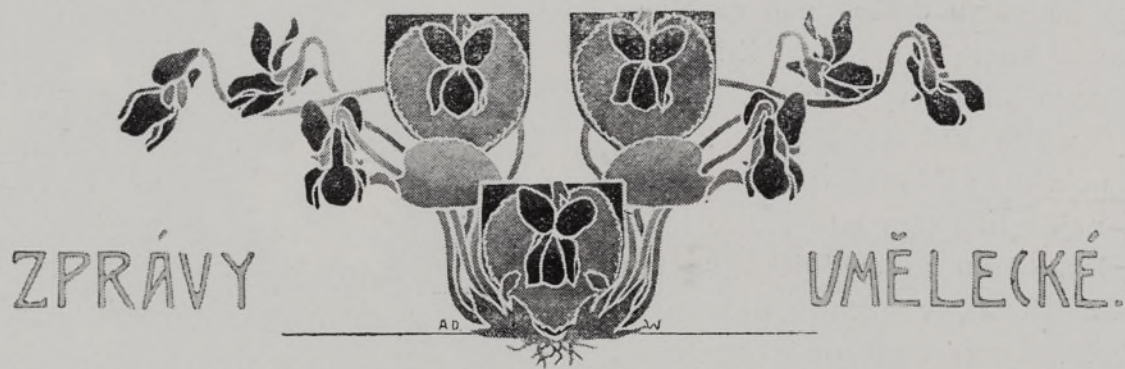
Není konců, splyne všecko
bez pamětních stop,
za obzory pokračuje
chmurně pochod dob.

Padnou věže odkud bylo
vidat pohoří,
nežli na svahy zas vstoupím,
hvězdy vyhoří.

Zbylý jas se valem stráví,
vzrostou chmury, šed,
pro pohledy volajících
žádná odpověď...

Chudá pole . . . vody hrčí . . .
nebe zamčeno . . .
Dřív, než v slzách započato,
vše již ztraceno!

JAN OPOLSKÝ.

— KE KAPITOLE O ZACHOVÁNÍ STAROBYLÉHO RÁZU MĚSTA PRAHY. — Městská rada a zemský výbor. — Soupisná komise.

Je zajímavé sledovati ruch vyvolaný bolestnými výkřiky zoufajícími nad budoucností krásné Prahy, mezi nimiž hlas V. Mrštíka nejsilněji se ozval v epistolách s nadpisem »bestia triumphans«.

Nemáme bohužel tolik informací, abychom blíže nahlédnouti mohli do zákulisí různých těch korporací, které v této záležitosti jsou kompetentními, pro nás zůstanou směrodatnými jen úřední zprávy jejich, jež denními listy jsou publikovány; ty pak srovnávány, jsou tak zajímavé, že stojí za menší zmínku, kterou v následujících řádcích podáváme. —

Minulého roku zadány stavebníkem domu v Nerudově ulici plány k stavbě nového 4patrového domu. Město udělilo povolení bez ohledu na výšku zamyšlené stavby, tedy také bez ohledu na vše co za těmito domy stojí, město schválilo dále fačady bez ohledu na to jaké jsou a tudíž také bez ohledu jak celému vzezření v Nerudově ulici poslouží. Toho všeho patrně nebylo v zájmu zachování starobylého a malebného rázu města potřebí, pro podobné malichernosti neměla městská rada tentokrát smyslu. Ale stalo se, že rekursen nějakým zanesena ta věc k zemskému výboru, kde našlo se tolik interessu a porozumění, že městskému úřadu stavebnímu jako instanci prvé mírně připomenuto, že by

podobných poklésků (proti rušení rázu Prahy) měl se vystříhati a připomenuto, aby cestou smírnou se stavebníkem docíleno bylo narovnání v tom smyslu, aby stavěny byly pouze patra tři. Nedivili jsme se pak ani tak právnímu příteli stavebníka, bývalému primátoru, který cestou právní chtěl prosadití povolení všech 4 pater, jako rozradostnění jsme byli porozuměním nejvyšší samosprávné korporace zemské, která celým vlivem svým v záležitost tu se vložila. S větším ještě potěšením četli jsme dále několik zpráv, že u zemského výboru s opravdivostí o věci se jedná, že vážně pomýšlí se na vydání zákona na ochranu zemských památek uměleckých a že i v záležitosti umělecké komise pražské ze strany jeho na obec působeno k tomu, aby docíleno bylo smíru s obcí a aby touže činností komise, která hlavně tímto směrem měla působiti, nebyly kladeny ze strany města takové překážky, které trvání její docela znemožňovaly.

S radostí hleděli jsme na opravu domů na malostranském náměstí a ve Valdštýnské ulici, jež zemský výbor ku svým účelům docela dobře adaptovati dovedl, dávaje tak slavné městské radě příklad ku zachování prelatury, domů na Staroměstském náměstí a j. v.; viděli jsme v tom další důkaz nejlepší snahy, při níž od theorie přechází se ke skutkům. Leč radost naše pojednou byla zkalena zprávou, že týž zemský výbor zamýšlí prospekt sv. Apolináře zastaviti fádňím skladištěm dekorací nár. divadla a jinou opět zprávou zbuzen

nejvyšší úžas nad tím, že městská rada t. j. táž korporace, která na jedné straně boří památky i tam, kde by je mohla zachrániti, dovoluje zastavovati prospekty i tam, kde by o jich zachování svým rozhodnutím mohla se přičiniti (Rožánkův dům v jelením příkopě, domy u býv. újezdské brány pod Petřínem) podala zemskému výboru memorandum, žádajíc za zachování zmíněného pohledu. A tu přiznati se musíme, že v upřímnost toho papírového protestu staré hřišnice proti hříchu cizimu jsme opravdově nevěřili; šli jsme podívat se na ten ohrožený prospekt a viděli, jak přichází se po funuse s křížkem: Krásná společenská zahrada zničena, do její půdy postaveno něco prostých bud s nejprimitivnějšími tvary a la nádražní budovy venkovské v popředí. — Tak přesvědčili jsme, že nedůvěra naše k upřímnosti toho memoranda byla zcela oprávněna. Či neměla městská rada již tehdy, kdy se zmíněné stavby povolovaly, dosti síly zvednouti hlas svůj na zachování malebného rázu Prahy?

*

V únoru letošního roku vzdala se umělecká komise své činnosti při městské radě vyloživši veřejně příčiny proč tak učinila. Působením zemského výboru stalo se, že mělo dojíti k jistému smíru, a ač od doby té uplynula dlouhá řada měsíců, oficiálně není známo, že by ke smíru došlo, neb že by se oň vůbec jednalo. — Předseda komise, architekt Zítek, pověřen byl úkolem s primátorem města vyjednávat, dodnes však nebylo ani se strany města ani se strany komise o nějakém výsledku sdělení učiněno. Kdo však mezi řádky oficiálních zpráv čísti chce, najde tu i tam mnoho, co lásku měst. rady ku komisi umělecké i ku věcem, jichž se tato ujímala, jasně osvětluje. Záležitosti, v nichž rozhodovati měla umělecká komise, předkládají se buď komisi technické — máme pak naději, že Praha zdobena bude budovami jako pohořelecká kasárna a Tržnice, vypisovati konkurence jako pro pojišťovnu — anebo komisi soupisné.

Objevení této komise má také svoji historii. Roku loňského byla městská rada požádána, aby za příčinou prove-

A. BOUDOVA.

JOS. KOVÁŘ.

TAPETA.

dení velkého a důkladného soupisu všech památek pražských byla udělena podpora 20.000 zl. archeologické komisi při akademii české, která soupis v království obstarati si vzala za úkol. Poněvadž v plenu o tomto bodu nemohlo býti jednáno, vyhledal se obecní schematismus, a tam na štěstí objevena »komise pro soupis stavebních a uměleckých památek«.*)

Této komisi odkázána pak žádost akademie a zde přijat náhled, že byla-li by rada městská ochotna větší obnos sou-

*) Tato pražská komise sestávala tehdy z následujících obecních delegátů, konservatorů a odborníků: Q. Bělský, měst. radní, Jindř. Eckert a Münzberger, obecní starší, Dr. Čelakovský Jar., Herain J., Jelínek Břetislav, Mocker Josef, Wiehl Ant., zástupce Umělecké Besedy, měst. musea, společnosti přátel starožitností, odboru České akademie věd a umění a slovesnosti, musea král. Českého, křesťanské akademie, umělecko-průmyslového musea, spolku architektů a inženýrů, měst. archivu, stavebního referátu a stavebního úřadu, mimo to pak pp. Eckert Frant. farář, Dr. Chytil Karel, Koula Jan, Dr. Tomek V. Vl. a Zeyer Jan, jenž na tuto hodnost resignoval.

pisu věnovati, mohla by o provedení jeho starati se komise soupisná sama. Uplynul celý rok, a minulý měsíc dočetli jsme se, že městská rada přes návrh komise povolila akademii částku 10.000 (patrně sama nedůvěřovala ve zdárný výsledek práce vlastní své komise). Dřevní žádost akademie měla tedy mimo dosaženou subvenci ještě jeden výsledek: objevena existence soupisné komise. Poněvadž pak dnes celý soupis přesunut na bedra akademie, musela se komisi soupisné dáti jiná práce — ta se brzy našla: U města nenáviděná umělecká komise nahrazena touto soupisnou, která přijala agendu bývalé; svědčí o tom aspoň tato zpráva:

»Městská soupisná komise konala dne 5. září t. r. schůzi za předsednictví architekta p. Münzbergra. Schválen v ní nový projekt na zřízení skladiště pro rekvisity Národního divadla. Dle přepracovaného projektu bude budova o 13 metrů nižší, než dle projektu původního, který právem způsobil veliké vzrušení, neboť zakryt by býval onou budovou pohled na chrám u sv. Apolináře. Doporučeno bylo ředitelství pražské městské pojišťovny, aby při stavbě nové své budovy na Staroměstském náměstí zachovala motivy nynější lékárny. Taktéž doporučeno bylo zachování pavlanu na Staroměstském náměstí. Schválena byla stavební čára pro stavbu nové budovy ústavu hluchoněmých na Karlově náměstí. Dle usnesení komise dosavadní zeď vedoucí od Karlova náměstí ku kostelu na Skalce bude zachována.«

Kdo čteš rozuměj. — Dáváme proto starý ústav hluchoněmých známý pod jménem Faustův dům fotografovat, abychom jej aspoň ve fotografii darovati mohli městskému museu pražskému.

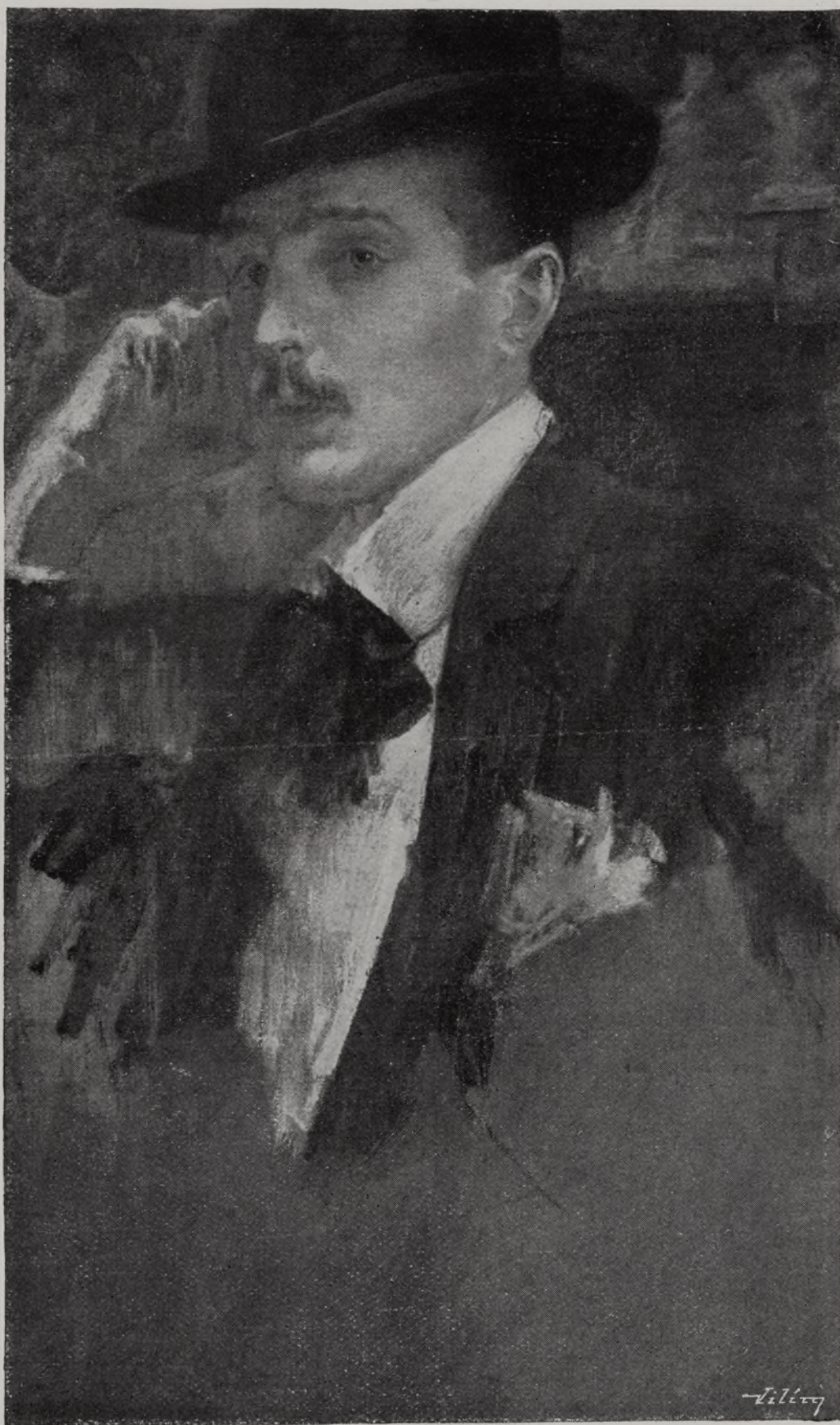
A proč o všem tom se zmiňujeme! Rány bořící tím nezastavíme ani my, když nepodařilo se tak ani komisi umělecké, když o to nepečuje ani s městskou radou spřízněná komise soupisná. Ostatně za našich poměrů musíme obávat se i toho, abychom kapitolou touto sami nepomáhali bořiti, vždyť zasedají ve sboru ještě — pánové Černohorští.

— »VER SACRUM« orgán vídeňské »Secesse« vydal samostatné originelně vypravené číslo H. Schwaigra, jež obsahuje řadu jeho starších známějších i novějších prací, dále různé improvisace k dekoraci čísla určených. Textově oceňuje činnost Schwaigrova L. Hevesi.

— A. MUCHY výbor prací vyšel v 8. sešitu »Der Kunstschatz« v nepřilíživé úpravě u M. Gerlacha ve Vídni.

— SLOVO K NAŠÍ ŽURNALISTICE. — Jsme jediní, kteří sledujeme záležitosti uměleckého ruchu se týkající, a proto nemůže nám býti zazlíváno, zmíníme-li se o následujícím, co u části naší žurnalistiky denní i týdenní nám není lhostejno. Zůstala dobře v paměti událost vrácení Lenbachova »Momm-sena« v Rudolfinu. Denní listy tehdy využitovaly této záležitosti, přinesly ze svého vlastního popudu články namířené proti výboru krasoumné jednoty

články onoho ostrého stylu, jakým vyznamenává se pero zběhlého žurnalisty. Objevily se i lokálky, které navazující na tuto záležitost, žádaly na veřejnosti, aby ze spolku toho vystupovala, upozorňovaly veřejnost českou na nově založenou »jednotu výtvarných umělců« odporučující veřejnosti, aby sympathie své tomuto novému českému združení věnovala. Ač s věcného stanoviska nesouhlasili jsme se vším, co v článcích těch bylo řečeno, vítali jsme je přece, těšili se, že redakce naše prohlédly, a těšili se, že pro příště bude tam s porozuměním na vše se hleděti, co snad do dnes jim bylo nesrozumitelné. Přesvědčili jsme se však v krátkce, že není tomu všude tak. V letošním čísle 9. »Volných Směrů« uveřejnili jsme svoje

AUG. VLČEK.

PORTRÉTNÍ STUDIE.

stesky, které do správy uměleckých korporací Rudolfských jsme měli, stesky věcné, za něž ostatně podepsaní členové redakce odpovídají. Tyto zaslali jsme řadě časopisů našich k uveřejnění. Mnohé z nich tak učinily — kvitujeme to s povděkem — mnohé však, a těch byla většina, hodily je prostě do koše. A dnes ku svému největšímu podivení shledáváme, že tytéž časopisy, které pro řádky naše neměly místa, uveřejňují beze všeho lokalky »krasoumné jednoty,« vybízejíce tak české čtenáře ku přistupování za členy ke korporaci, kterou před krátkým časem tak ostře odsuzovaly. Činí-li tak list venkovský skrovného rozšíření, nepadá to vzhledem k malému okruhu působnosti sice na váhu, stává-li se to ale u časopisu tak rozšířeného, jako jsou n. př. »Národní listy,« není to nijakou maličností, svědčí to o naprosté nedůslednosti, jaké by nemělo býti v žurnále tak velkého významu národního. NP.

— FELICIEN ROPS, *) nedávno v Paříži zemřelý patří zajisté do řady vyvolených. A sice do řady těch nejvyvolenějších, přes to že lidé, jichž duše různými zpohodlněnými názory ztučněla, s odporem od jeho prací se odvrátí. Je ovšem pravda, že reprodukce prací jeho neoctnou se v dětských čítankách, aniž se hodí pro naše nynější z pensionátů vyšlé dívky. Tím vším však na vnitřní ceně přece ani vlasu neztratí. — Rops byl skorem výhradně kreslířem. Maloval sice tu a tam také, ale především kreslil a to dokonale, a nejen to, on také dovedl dokonale vyjádřit, co utkvělo mu v duši a ji hnětlo. A bylo toho tolik!

O tom nejmohutněji rozezvučela mu v duši jedna struna, struna nenávisti, ironie a mstivého výsměchu za vším, co ženou se zvalo, neb s ní ve styku bylo. Za tím tvorem, který duši jeho o tolik připravil! Ba o tolik, že skorem jen nenávisť samu tam zanechal. Nenávisť jeho je silná a tuto dovede rovněž silně podat, poněvadž ji skutečně cítí.

Pro mne jsou některé práce Ropsovy básněmi. Básněmi, jaké by jen Baudelaire nebo Huysmans napsat dovedli. Velký díl prací jeho jsou leptané rytiny, jichž je jedním z největších mistrů. A tyto tematy svými po většině vztahují se k ženě. Málo který umělec nakreslil se tolik ženského těla ve všech možných stadiích jeho vývoje, jako Rops. On ukazuje nejen všechnu eleganci ale i celou degeneraci ženského těla. Vidíme však především onen ironický pošklebek, který prochvívá všechny jeho práce tohoto druhu, a v nichž ukazuje Rops ženu jako pozlacený oltář, na němž božství nikdy nebylo ctěno a kde jen kultu neřesti se slouží. Vůbec jemu je žena pramenem všeho zla, vidíť v ní jen a jen tělo, to jest maso se všemi jeho pudy a vášněmi. Názor tento jasně podává v jedné z nejlepších svých leptaných rytin, která jako vstup k podobným pracím sloužit může. Je to žena se zavázanýma očima a se všemi přívěsky luxu na svém nahém těle (klobouk, pentle, šperky atd.), kteráž nechává se vést na šňůře chrochtajícím vepřem — slepou vášní. Kdesi nazvány ony přívěsky, jež tak rád kreslí na nahé ženské

*) Narodil se r. 1845 v Namuru v Belgii. Od r. 1875 byl činným v Paříži, kdež předešlého měsíce zemřel. Mimo řadu nádherných publikací vyšel též soubor jeho prací v časopise »La Plume«.

tělo, podivným, kapriciosním rysem. Při poznání jeho názorů vidíme však, že nemohl jinak.

Na jiném listě kreslí nahou ženu s přilbou na hlavě a zbraní v ruce, vítězně zdvihající uťatou hlavu starého požívala -- ženu vítězící. Tentýž motiv opakuje, ale lépe, v kresbě kde znázorňuje boha lásky jako ženskou kostru ve šněrovačce se skutečnými, masitými, neobyčejně vyvinutými boky a prsy, kteráž po boku má toul se šípy v jedné ruce luk v druhé pak zdvihá mladou hlavu vyžilého rytíře — posledního svého rodu.

Vůbec je pojem lásky u Ropse těsně se smrtí sloučen. Či nepřináší sebou každá láska kus smrti? Mnoho a mnoho jiných jeho rytin leptaných museli bychom uvést. Zapomenouti nelze však na jednu z nejlepších nejen jeho, ale leptaných rytin vůbec, to jest »Pokušení sv. Antonína« působícího silou líčení Flaubertova.

Vedle toho zanechal Rops řadu litografií a různých kreseb po většině satyrických. V litografii rabył Rops značné rutiny, když zbaviv se během roku zděděného jmění, nucen byl ilustrováním satyrických časopisů se živiti. Některé z těchto působí vedle svého naturalismu přímo dojmem koloristickým, z nich uvádíme »Řád trapistů«, »Pán s dámou«, »Žid a křesťan«, »Pořádek vládne ve Varšavě« atd. Rovněž mnoho jiných kreseb a studií, z nichž mnohé k nejlepšímu v tom směru se řadí, zanechal: studie staré ženské hlavy, sedící stařena, pijačka absintu, již alkohol můžete v obličejí čist atd. . . .

Rops přivedl ve výtvarné umění některé docela nové tony, po nichž bychom se před ním byli marně ohlíželi. V tom ohledu stojí sám. Příbuzné svoje našel by snad nejspíše ještě v literatuře. P.

VÝSTAVY.

VÝSTAVA ARCHITEKTURY A INŽENÝRSTVÍ. (pokrač.)

— V minulém čísle uveřejnili jsme stať týkající se oddělení architektury vlastní. Ačkoliv tvoření architektonických objektů zůstává po většině nejpřednější činností našich architektů, objevily se tu a tam návrhy a studie umělecko-průmyslových předmětů, avšak v tak skrovné míře, že jen v jediném případě z vystavených zde upoutají pozornost. Miníme tím kolekci originálních studií architekta Kouly, známou veřejnosti u vydání pod jménem »Památky uměleckého průmyslu v Čechách.« Povážíme-li, že vydávání tohoto díla spadá až do roku 1883, kdy u nás studium uměl. průmyslu teprve se začalo probouzet, musíme přiznati kroku tomu veliké důležitosti, nehledíme-li ani tak k jasnosti, zřetelnosti i zručnosti kresby všech těch zobrazených předmětů.

Přikročme nyní ku druhé hlavní části výstavy, interieurům. Letošní výstava interieurů nelší se příliš od předchozích výstav nábytku různými firmami vyrobeného. Očekávali jsme, že tato výstava přinese mnohem více nového; v očekávání svém dále pak utvrzování jsme byli programem, jenž komisi pro pořádání interieurů byl vydán a v němž mnohé slibováno. Krátce uveřejňujeme z něho jen následující:

»Obývací místnosti bez uměleckého nádechu, tedy místnosti praktické potřebě tříd méně zámožných vyhovující, postupně až ku vzorně upraveným bytům dělnickým, zřízeny budou samostatně sekci stavitelskou na místě jiném. Tyto nespádají do působnosti komise shora uvedené.

Interieury, o jichž zřízení se zde jedná, dělíti možno na interieury: I. Vstupné a komunikační, jako vestibuly, před-síně, schodiště atd. II. Přepychové — to jest místnosti různého druhu, ať již obývací nebo veřejné, jež větším nákladem jsou vystrojeny. III. Obývací místnosti vkusně ale jednoduše upravené a posléze IV. Obývací místnosti v rázu národním.

V jakém slohu ta neb ona místnost upravena bude, zdali malíř, štukatér nebo truhlář, případně lakýrník, čalouník nebo výrobce umělých mramorů atd. k jejímu rázu nejvíce přispěje, anebo pokud se osvětlení týká, zdali vrchní, postranní nebo elektrické světlo se pro některý interieur zavede, o tom rozhodovati se bude až po přihláškách a přání vystavovatelů a po vzájemném dohodnutí interessentů.

Pokud se zřízení interieurů týče, upraveny budou tyto dvojím způsobem, a sice bude řada interieurů ze tří stran uzavřených, a těch bude většina, jednak zřízeny budou skupiny interieurů ze všech stran uzavřených, jimiž bude lze procházeti.

Poněvadž interieury tyto znázorňovati budou úplně zřízené místnosti ve směru dříve naznačeném, bude lze vystavovati také všemožné předměty, jichž k úplnému zařizení takového jest třeba. Žádá se však ve všem všudy i v malé dekoraci jenom domácí práce, to jest práce, která vznikla v obvodu zemí koruny České a připouštějí se výjimky toliko

v oboru textilním. K vypravení takových interieurů bude asi nutno, aby se spojilo více živnostníků a výrobců.»

Dle tohoto programu soudíce očekávali jsme dnes, kdy i na uměleckých výstavách ciziny jako ve Vídni, Mnichově, a Drážďanech upravovány interieury úplně zařízené do nejmenšího detailu, že i u nás uzříme pokud na tomto poli vytříbil se vkus našich »drobných« architektů, že uzříme úplně skomponované vnitřky, do detailu rukou umělce vedené, a zatím spatřujeme docela obvyklá, pravidelná krychlová oddělení namnoze bez kamen, dveří a oken, kde směsnány jsou dobře spracované kusy nábytku jídelen neb ložnic. Tu a tam připojuje se ku práci truhláře i jiné odvětví uměleckého průmyslu, leč to vše jsou jenom náběhy k celistvě provedenému interieuru, jaké jinde již dávno byly překonány.

Chceme-li vypočítati ony interieury, v nichž dle stanoveného programu opravdu jeví se kus »uměleckého nádechu« — jsme s nimi brzy hotovi.

Celkově nejvíce programu ještě přiblížil se E. Kadraha uspořádáním ložnice a jídelny provedené německou firmou zdejší H. Röhrs, ve stylu možno říci anglicko-moderním. Zde nemluví každý předmět o sobě zvlášť, nýbrž celé uspořádání, nábytek, stěna, koberec, předměty dekorační atd. vyznívají v jediný souladný celek (proti programu použito dekoračních předmětů nedomácích), přeplnění zaviněno skrovně vymezeným místem.

Vedle Kadrahy je to dále selský pokojík Kastnerův, s měkkým modře natřeným, tu a tam z majolik odvozeným malováním zdobeným nábytkem, jenž působí originelně a svěže.

»FAUSTŮV DŮM« V PRAZE.

V souladu řešen také selský, barevným dřívím vykládaný nábytek J. Kouly, provedený v dřevařské škole Chrudimské, s bohatým dřevěným stropem, při němž rovněž použito motivů staveb selských. Druhý interieur téhož autora provedený V. Mlchem, obsahuje černý slonovinou vykládaný nábytek renesanční, který přes nepopíratelnou přesnost formy působí ve světlých stěnách interieuru příliš tvrdě.

Vedle těchto úplněji zařízených interieurů zmíniti se nutno zvláště o velice vkusné — zvláště co se květinové části týče — dekoraci stěn hudebního salónu

sl. Zahradnické. Přičteme-li k tomu

ještě interieury firmy J. Navrátilovy,

uvedli jsme v celku vše co by za

zmínku stálo a nezbyvá než kon-

statovati znova, že expozice

tato nedostihla té úplnosti

a vybroušenosti jaké by-

chom si u odborné vý-

stavy práce architektů

českých přáli. Ostatně

sami jsme o tom přes

vědění, že z ruky

českých architektů vi-

děny byly lepší věci a

je sijen stěžovati, že

přípravy • ku výstavě

hnány byly takým chva-

tem, že výsledek zůstal

daleko za očekáváním.

Prohlížejíce další oddělení

paláce pokud by zajímavěj-

šího cos skýtal, o čem zmí-

niti se třeba, jsme brzy u

konce. Za zvláštní zmínku s ála

by zde jedině expozice firmy Wolf

& Štětka, pracovaná dle návrhu A.

Dryáka, jejíž vyobrazení přinesli

j jsme na sl. 472., kdež vystavena

řada skel bíle i barevně leptaných,

provedených dle uměleckých originálů, ornamentálních i figu-

ralních. Skrovnější rozměrem, stejně však vhodně upravenou

expozici skla vystavila firma J. Broft a spol. (navrhovatelé

Bendelmayer a Němec) bohužel umístěním na galerii střední

dvorany stává se méně přístupnou. Tyto dvě expozice jsou

také v celé výstavě jedinými, kde ruce architekta svěřeno

bylo vedení.

— KRČMA »U NESMYSLA.« Jednou z nečetných nových budov, které na výstavě architektury a inženýrství byly zřízeny, jest krčma »U Nesmysla,« která měla se státi bizarrností svojí jednou z nejmocnějších a nejsympatičtějších atrakcí. Konečně — úmysl ten neminul se s výsledkem; krčma je hojně navštěvována a okukována, avšak myslím, že cenou, geniálností jádra nevyrovná se nikterak cizím vzorům, uměleckým krčmám jiných měst a výstav, po jichž napodobení snaha byla prvním podnětem k jejímu zřízení. Jinde vznikly podobné umělecké útulky improvisací, výzdoba byla aplikována nahodilě místnosti či stavbě napodobující či karrikující

určitý druh budov. U nás byla improvisace předem vyloučena, vše mělo býti v určitý den hotovo — a také architektura chtěla se zablesknouti humorem invence. V tom jest, tuším, hlavní překážka, proč z prohlídky »Nesmysla« neodchází umělec s uspokojením. »Nesmysl« jest ovšem důvodem, vysvětlením a odpovědí pro vše — nicméně neměl by se stavěti nad vkus a humor, nýbrž podříditi se jim. Na tom stroskotalo se mnoho. — Humor v architektuře je ovšem těžká věc; projektant »Nesmysla« dociloval ho nemožným slučováním

různých slohů — tu povedly se mu ovšem

mnohé detaily — a při plánech pama-

toval na velké, prázdné plochy, na

kterých by malíři mohli umístiti

své fantasie. A zase — ze-

jména při vnitřní výzdobě

— příliš pravidelné rozdě-

lení ploch vtisklo již pře-

dem pečeť jednotvárnosti

celkovému dojmu. Ne-

budeme se zde zabý-

vati jednotlivostmi; mi-

lerádi uznáváme do-

brou vůli všech, mno-

hým je omluvou kvap,

který sem ty věci hro-

madil — ani jedno ani

druhé však nemůže o-

mluviti notné dávky ne-

vkusu, jež venku a uvnitř

se uplatnily. Za nejpove-

denější z celé výzdoby po-

važujeme dřevěného giganta

v průčelí k fontáně, »bludičku«

a zazděnou jeptišku. Také vnitřní

»samorostlá« klenba, jednotlivosti

obou interieurů a některé z obrazů

vykazují mnohé nápady. Těžko splnitelný ale hlavní požadavek — genialní

fešáctví celku — ovšem naprosto

dosažen nebyl. A tím, že v místnostech těchto oficielně pro-

vádí své rejdy tercetto »salonních komiků« povědomé jakosti,

byl podnik znechucen docela.

—OT.

— Od vypsání monstrosní KONKURENCE NA MĚSTSKOU POJIŠŤOVNU uplynulo plných šest neděl. Očekávali jsme, že hned ozvou se všechny korporace, které vzorný řád vypracovaly nebo spolupodepsaly, buď aby tomuto platnost zjednatí se snažily a nebo svůj odpor k oné projevíly. Zatím však pouze Jednota stavitelů v král. Českém řekla o té věci zaslánem v N. L. své mínění. Tu upřímnost neměly: Spolek architektů a inženýrů v král. Českém, Výtvarný odbor Uměl. Besedy v Praze, Inženýrská komora v král. Českém, Spolek techniků z Plzně a okolí v Plzni, Deutscher polytechnischer Verein in Böhmen, Kunstsection des Vereines deutscher Schriftsteller u. Künstler in Böhmen »Concordia«, Technischer Verein in Aussig a. E. — Z toho je zřejmo, že připojovaly svůj souhlas k spisu, který ani neuvážily ani hájiti nemínily.

AUG. VLČEK.

PORTRÉTNÍ STUDIE.